

FUNDACJA RODZINNA

Szanowni Państwo,

w dniu 22 maja 2023 r. wejdzie w życie ustawa o fundacjach rodzinnych. Niniejsza ustawa ma stanowić ukoronowanie długotrwałych prac zmierzających do powołania nowej instytucji, która pozwoli na przeprowadzanie sukcesji w przedsiębiorstwach rodzinnych oraz uregulowanie stosunków majątkowych w rodzinach.

W założeniach ustawodawcy fundacja rodzinna ma pozwolić na budowanie wielopokoleniowych przedsiębiorstw rodzinnych z korzyścią dla krajowej gospodarki. Fundacja rodzinna ma zapewnić pogodzenie interesów członków rodziny przedsiębiorcy z dobrem samego przedsiębiorstwa, które przynosi stałe dochody i cieszy się renomą w danej branży. Ustawodawca, wprowadzając nowe przepisy, dąży również do obrony polskich przedsiębiorstw przed działaniami zagranicznej konkurencji, jak również daje narzędzie prawne pozwalające na akumulację kapitału i inwestycji.

W niniejszym raporcie znajdują Państwo najważniejsze zagadnienia dotyczące fundacji rodzinnej.

Jeżeli okaże się, że została pominięta jakakolwiek kwestia, co do której mają Państwo pytania lub wątpliwości, to serdecznie zachęcam do kontaktu z Kancelarią Adwokacką AGK.

adw. Aleksander Giehsmann

adw. Marcel Migala

Powołanie fundacji

Fundacja może zostać założona przez osobę fizyczną posiadającą pełną zdolność do czynności prawnych w akcie założycielskim lub testamentie. Każdy z tych dokumentów musi zostać sporządzonych w formie aktu notarialnego.

Dodatkowymi wymogami jest ustalenie statutu fundacji, wniesienie mienia w wysokości minimum 100 tys. zł, ustanowienie organów fundacji oraz dokonanie wpisu do rejestru fundacji rodzinnych.

Należy również wskazać, że fundację rodzinną może założyć więcej niż jedna osoba, ale tylko w wyniku aktu założycielskiego. W przypadku większej ilości fundatorów wykonują oni prawa i obowiązki fundatora wspólnie. W takim przypadku statut może jednak zastrzec inne rozwiązania co do wykonywania praw przez fundatorów.

Działanie fundacji

Do podstawowych zadań fundacji rodzinnej będzie należało zarządzanie posiadany majątkiem i jego ochrona, jak również wypłata świadczeń na rzecz beneficjentów oraz realizacja celów statutowych określonych przez fundatora. Fundacja jako zorganizowana masa majątkowa ma zabezpieczać integralność przekazanego mienia i uniemożliwić jego podział. W fundacji członkowie rodziny nie są współnikami (udziałowcami), a zatem nie mogą oni samodzielnie rozdisponować części mienia przedsiębiorstwa, tak jak miałyby to miejsce w odniesieniu do udziału w spółce prawa handlowego.

Fundacja może w ustawowo określonym zakresie prowadzić działalność gospodarczą. W szczególności fundacja może przystępować do spółek prawa handlowego, nabywać i zbywać papiery wartościowe, udzielać pożyczek spółkom kapitałowym, w których fundacja będzie posiadać udziały lub akcje. Ponadto fundacja będzie mogła także odpłatnie wynajmować lub wdzierżawiać nieruchomości stanowiące mienie fundacji.

Co do zasady fundacja nie służy jednak do prowadzenia działalności gospodarczej, jak również nie stanowi instrumentu do optymalizacji podatkowej. Fundacja rodzinna ma przede wszystkim zabezpieczyć majątek rodzinny i umożliwić skuteczną działalność operacyjną przedsiębiorstwa rodzinnego. Fundacja stanowi zatem formę parasola (tarczy) ochronnej dla biznesu prowadzonego w formie spółki.

Fundator nie będzie odpowiadał za zobowiązania fundacji. Natomiast fundacja odpowiada solidarnie z fundatorem za jego zobowiązania powstałe przed utworzeniem fundacji, w tym za zobowiązania alimentacyjne. Ponadto fundacja odpowiada także za wykonanie powstałego po jej ustanowieniu obowiązku alimentacyjnego obciążającego fundatora. Odpowiedzialność majątkowa fundacji ograniczona jest do wartości przekazanego jej mienia.

Ustawa zmienia również przepisy regulujące zachówek i spadkobranie. Ustawodawca reguluje możliwość zrzeczenia się prawa do zachowku w drodze umowy spadkowej, co ma chronić majątek przedsiębiorstwa przed roszczeniami spadkobierców.

Beneficjenci

Krąg beneficjentów ma być określany przez fundatora w liście beneficjentów. Zgodnie z ustawą beneficjentem będzie mógł stać się nie tylko członek najbliższej rodziny, ale każda osoba fizyczna, jak również organizacja pożytku publicznego, a nawet sam fundator. W takim stanie prawnym beneficjentem będzie mogła zostać osoba, której nie przysługuje prawo do dziedziczenia na mocy ustawy, np. partner życiowy. Fundator będzie mógł w każdym czasie zmienić krąg beneficjentów.

Dochody i majątek fundacji będą przeznaczane na finansowanie m.in. utrzymania, kształcenia i leczenia beneficjentów lub na inne cele określone w statucie. Wypłata świadczenia na rzecz beneficjenta będzie mogła zostać wstrzymana, wówczas, gdy sytuacja ekonomiczna fundacji nie będzie pozwalała na jego realizację z uwagi na zagrożenie stanem niewypłacalności. Co więcej, świadczenia te będą mogły zostać miarkowane przez zarząd w sytuacji, gdy majątek fundacji będzie niewystarczający do zaspokojenia roszczeń wszystkich beneficjentów.

Ważną kwestią jest, że beneficjenci nie staną się współnikami fundacji, jak również nie będą mogli zbywać swoich prawa i obowiązków z tego tytułu. To ma umożliwić sytuację, w której przedsiębiorstwa rodzinne nie będą zbywane, a pozostaną pod kontrolą danej rodziny za pośrednictwem fundacji.

Beneficjent będzie uprawniony do zrzeczenia się swoich uprawnień, co będzie wymagało zachowania formy pisemnej.

Organy fundacji

Dla fundacji rodzinnej przewiduje się 3 rodzaje organów: zarząd, radę nadzorczą oraz zgromadzenie beneficjentów.

Zarząd prowadzi sprawy fundacji rodzinnej i reprezentuje ją na zewnątrz. Funkcję w zarządzie będzie można sprawować odpłatnie. Członkowie zarządu będą zobowiązani do zachowania tajemnicy fundacji.

Rada nadzorcza jest organem fakultatywnym, chyba że liczba beneficjentów przekracza dwadzieścia pięć osób. W takiej sytuacji rada musi zostać powołana obligatoryjnie. Rada nadzorcza pełni funkcje kontrolne w stosunku do zarządu w zakresie przestrzegania prawa i postanowień zawartych w statucie.

Wskazać należy, że beneficjenci mogą zostać członkami zarządu oraz rady nadzorczej, z tym zastrzeżeniem, że nie można jednocześnie pełnić funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej.

Zgromadzenie beneficjentów tworzą beneficjenci, którym w statucie przyznano uprawnienie do uczestnictwa w nim. Uchwały zgromadzenia beneficjentów wymagają sprawy wymienione w ustawie lub statucie. Do głównych celów tego organu należy powoływanie członków zarządu oraz rady nadzorczej po śmierci fundatora, udzielanie absolutorium członkom zarządu i zatwierdzanie sprawozdań finansowych zarządu.

Kontrola działania fundacji

Ustawa tworzy rejestr fundacji, do którego będą wpisywane wszystkie fundacje rodzinne. Rozwiązanie takie ma zapewnić pewność i transparentność działania fundacji.

Fundacja rodzinna będzie obligatoryjnie podlegać audytowi co najmniej raz na cztery lata. W tym celu zgromadzenie beneficjentów będzie wyznaczać firmę audytorską lub zespół audytorów do przeprowadzenia audytu.

Kontrola działania fundacji będzie również następować w trybie zaskarżenia uchwał organów fundacji do sądu. Pozew o uchylenie uchwały lub stwierdzenie jej nieważności będzie mógł wnieść do sądu fundator, członek organu fundacji lub beneficjent. Rozwiązanie takie wzorowane jest na zaskarżaniu uchwał w spółkach kapitałowych.

Aspekty podatkowe

Podatek CIT

Fundacja Rodzinna będzie opodatkowana na zasadach zbliżonych do opodatkowania według tzw. estońskiego CIT. Obowiązek zapłaty podatku CIT nastąpi dopiero w przypadku wypłaty środków beneficjentowi. Stawka podatkowa będzie wynosiła 15%.

Jednocześnie należy podnieść, że jeśli fundacja rodzina będzie prowadzić działalność gospodarczą poza zakresem dozwolony ustawą, to będzie ona opodatkowana na zasadach ogólnych 25% podatkiem CIT. Nie będzie też w tym zakresie mogła skorzystać z szeregu ulg, w tym ulgi na działalność badawczo-rozwojową oraz ulgi na złe długi.

Podatek PIT

Do świadczeń wypłacanych przez fundację rodziną będą stosowane trzy stawki podatku PIT 0%, 10% oraz 15%. Stawka 0% przewidziana jest dla wypłaty świadczeń na rzecz fundatora oraz jego małżonka, zstępnego, wstępnego, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę. Stawka 10% będzie obowiązywać dla świadczeń przekazywanych zięciowi, synowej, teściom oraz zstępnym rodzeństwa, rodzeństwu rodziców, zstępnym i małżonków pasierba, małżonkom rodzeństwa i rodzeństwu małżonka, małżonkom innych zstępnym. Wypłata świadczenia na rzecz pozostałych osób będzie objęta 15% stawką podatku PIT.

Podatek od spadków i darowizn

Beneficjenci fundacji są zwolnieni od ponoszenia podatku od spadku i darowizn. Fundacja będzie mogła jednocześnie przekazać świadczenia osobom trzecim, które nie są beneficjentami. W takiej sytuacji takie osoby będą zobowiązane do zapłaty podatku od spadku i darowizn.

**Kancelaria Adwokacka AGK
adwokat Aleksander Giehsmann**

ul. Marii Konopnickiej 7/5
47-200 Kędzierzyn-Koźle

ul. Raławicka 15-19/523
53-149 Wrocław

+48 664 434 217

www.adwokat-agk.pl
a.giehsmann@adwokat-agk.pl